

Strategisch beleidsplan NeCeDo 2003 – 2006

Sportief & Slagvaardig

Het anti-dopingbeleid lijkt meer in beweging dan ooit tevoren. Een nieuwe mondiale Anti-Doping Code met alle bijkomende richtlijnen en regelingen, brengt grote veranderingen met zich mee. Ook nationaal hebben het ministerie van VWS en NOC*NSF gezorgd voor een impuls van het anti-dopingbeleid met de nota's "Sport, Bewegen en Gezondheid" en "Topsport bedrijven op eigen kracht". Met het meerjarenplan "Sportief & Slagvaardig" springt het NeCeDo in op betreffende ontwikkelingen. In afstemming en samenwerking met de reeds genoemde partners, de sportbonden, sporters en Doping Controle Nederland (DoCoNed), worden tevens andere ontwikkelingen in gang gezet en keuzes gemaakt om te komen tot een sportief en slagvaardig nationaal anti-dopingbeleid. Keuzes die hebben geleid tot de volgende doelen.

Effectieve preventie

Voor effectieve preventie is zowel kennisoverdracht als gedragsgerichte voorlichting noodzakelijk. Kennisbevordering wordt gerealiseerd door de huidige voorlichtingsmaterialen te actualiseren, te investeren in internet en de Doping Infolijn en een dopingmodule voor sport- en huisartsopleidingen samen te stellen. Met gedragsgerichte interventies en een anti-doping atletenpaspoort wordt de preventie compleet gemaakt.

Eenvoud en snelheid in doping-informatie

Sporters dragen een grote verantwoordelijkheid voor het anti-dopingbeleid. Om die reden hebben zij recht op alle informatie die nodig is om de dopingspelregels te kunnen naleven. Bij voorkeur dient de informatie snel overgedragen te worden en eenvoudig toegankelijk te zijn. Om die reden wordt informatie over bondsreglementering, voedingssupplementen en (inter)nationale wet- en regelgeving online beschikbaar gesteld en wordt de NeCeDo-website voorzien van een zoekmachine. Ook kunnen sporters met allerlei vragen terecht bij de Doping Infolijn.

Goede en geharmoniseerde regelgeving

Om te komen tot goede en geharmoni-

seerde regelgeving zal het NeCeDo komende jaren werken aan de ontwikkeling en implementatie van kwaliteitscriteria voor reglementering. Hierbij wordt rekening gehouden met de World Anti-Doping Code, het afnemen van bloedmonsters en het uitvoeren van targetcontroles.

Effectieve dopingcontroles

Controle op naleving van de dopingspelregel, middels het uitvoeren van dopingcontroles is en blijft onontbeerlijk. Nieuwe ontwikkelingen zoals targetcontroles, bloedmonsters en een anti-doping atletenpaspoort maken het mogelijk de effectiviteit van controles verder te verhogen. Om die reden zal het NeCeDo prioriteit geven aan genoemde onderwerpen. Verder zullen richtlijnen voor de afhandeling van dopingcontrole uitslagen, het verstrekken van medische attesten en tuchtspraak in dopingzaken worden ontwikkeld. Tevens worden criteria opgesteld voor het vaststellen van het totaal aantal uit te voeren dopingcontroles in Nederland.

Wetenschappelijke onderbouwing

Om te komen tot een goede onderbouwing van beleid worden de wetenschappelijke activiteiten van het NeCeDo versterkt met de installatie van een wetenschappelijke adviesraad, de opna-

me van doping in relevante monitoren, de organisatie van een tweejaarlijkse wetenschapsdag en de instelling van de NeCeDo-scriptieprijs. Ook nieuwe trends en ontwikkelingen zullen nauwgezet worden gevolgd, om te bezien of sommige onderwerpen nader onderzoek vereisen. Zo staan onderzoek naar genetica en doping en de schadelijkheid van dopingmiddelen op de agenda voor 2003.

Beperking gezondheidsschade gericht op reductie

Gezondheid vormt één van de belangrijkste redenen om het gebruik van doping te voorkomen en tegen te gaan. Vanuit de wens ook vanuit een gezondheidsperspectief te werken, gaat het NeCeDo de mogelijkheden van een monitor voor androgene anabole steroïden en een gezondheidsscreening voor dopinggebruikers onderzoeken. Daarmee kunnen de schadelijke gevolgen van dopinggebruik onder sporters in sportscholen en fitnesscentra beperkt worden.

Kwaliteit en bekendheid producten en diensten

De complexiteit van het onderwerp doping en de soms verstrekende gevolgen die het anti-dopingbeleid kan hebben, maken het noodzakelijk om goed en zorgvuldig te werken. Om de kwaliteit van het werk te kunnen waarborgen is het NeCeDo gecertificeerd volgens kwaliteitsnorm ISO 9001:2000. Om de kwaliteit van werken verder te verbeteren gaat het NeCeDo in de periode 2003 – 2006 werken op basis van het managementmodel van het Instituut Nederlandse Kwaliteit (INK), gekoppeld aan een projectmatige werkstructuur. Om de doelgroepen optimaal gebruik te laten maken van de aanwezige diensten en producten van het

NeCeDo, wordt hier gericht meer bekendheid aan gegeven.

Goede adviezen

Het, gevraagd en ongevraagd, uitbrengen van advies blijft een belangrijke kerntaak van het NeCeDo. Ook in de periode 2003 – 2006 zal met voortdurende aandacht voor realiteitszin, timing en het draagvlak advies worden uitgebracht. De verdeling van contingent controles, de rapportages van de Audit Commissie Doping en de circulaire van het ministerie van VWS vormen enkele vaste adviesmomenten van het NeCeDo.

Bijdrage en afstemming mondiaal beleid

Het dopingvraagstuk betreft een mondiaal vraagstuk. Het NeCeDo maakt zich sterk voor het laten doorklinken van het 'Nederlandse geluid' bij de ontwikkeling van het mondiale anti-dopingbeleid en de afstemming van het nationale beleid hierop. In de periode 2003-2006 zal het NeCeDo zich nadrukkelijk richten op de implementatie van de World Anti-Doping Code en een goede vertegenwoordiging van Nederland in internationale gremia. Het NeCeDo streeft naar de oprichting van een internationale vereniging voor nationale anti-doping organisaties en zal het secretariaat van het International Anti-Doping Arrangement (IADA) voor de periode 2005-2006 voor zijn rekening nemen. Daarnaast wordt met belangstelling uitgekeken naar het Nederlandse EU voorzitterschap in de tweede helft van 2004 om met een concrete actie invulling te geven aan het centrale thema "Education through sport". Tot slot gaat het NeCeDo een twinning project (samenwerkingsproject) opstarten met een buitenlandse anti-doping organisatie om zo een bijdrage te leveren aan mondiale harmonisatie.

Meer dan 99 procent in fitnessbranche gebruikt niet

Op zoek naar een schoon imago

De fitnessbranche wil af van zijn dopingimago. Chris Buitelaar, directeur van de brancheorganisatie Fit!vak is fel tegen doping, maar vindt ook dat het stigma onterecht is: 'Onderzoek wijst uit dat minder dan 1% van de mensen die aan fitness doen, doping gebruikt. Dan kun je het niet maken om de 99 procent die niet gebruikt, daarmee te vereenzelvigen.'

Chris Buitelaar kent geen twijfel: hij durft zo met een kind van 10 en met een bejaarde van 85 alle fitnesscentra die onder Fit!vak vallen binnen te lopen. 'We treffen dan centra aan die gericht zijn op sport, bewegen en gezondheid. Je zult daar geen verboden preparaten zien.' Buitelaar, sinds maart 2001 algemeen directeur van de brancheorganisatie, zegt dit niet zomaar. Hij reageert op de geluiden die regelmatig de kop opsteken dat het in de Nederlandse fitnesscentra een broeinest zou zijn van mensen die doping verhandelen en gebruiken. Buitelaar zou niets liever doen dan afrekenen met deze geluiden en doet dan ook

een poging. 'Waar praten we nu precies over: een kleine 1,5 miljoen Nederlanders komt in een fitnesscentrum. En verder blijkt uit onderzoek in opdracht van het ministerie van Justitie van vorig jaar dat er zo'n 20.000 mensen regelmatig doping gebruiken om sterker te worden. Dat zijn zeker niet alleen bezoekers van fitnesscentra. Binnen onze branche gebruikt dus iets minder dan één procent doping. Dan is het onterecht dat de hele fitnessbranche het etiket doping opgeplakt heeft gekregen. Dat is met name onterecht tegenover die 99 procent die niet gebruikt en de bonafide ondernemers die niets met doping te maken willen hebben.'

Media brengen graag slecht nieuws

Maar waar komt dat stigma dan vandaan? In de ogen van Buitelaar heeft dat met

Vervolg op pag. 2

INHOUD

Het NeCeDo wenst haar relaties een gezond en sportief 2003 toe

In deze Receptor komen de volgende onderwerpen aan bod:

pagina

1

- Sportief & Slagvaardig
- Interview met Chris Buitelaar, directeur brancheorganisatie Fit!vak

pagina

2

- Van de directietafel, 'Het moet anders'
- De laatste IOC-dopinglijst

pagina

3

- Wie zaait... zal oogsten
- Doping in georganiseerde breedtesport geen sportbreed probleem

pagina

4

- Verslag Anti-Doping Workshop
- Hetteke Frima positief bevonden

Van de directietafel

"Het moet anders"

Onder deze kop pleitte Marco van Basten in de septembereditie van "Hard Gras" voor eerlijker, schoner en spectaculairder voetbal. De inzet van technische hulpmiddelen (videobeelden), het afschaffen van buitenspel en kleinere nationale topcompetities zouden naar de mening van Van Basten het hedendaagse voetbal ten goede komen. Alhoewel gebrek aan ideeën of kennis van zaken hem niet verweten kan worden, was niet uitsluitend lof zijn deel. Waar de ene sportjournalist Van Basten een koninklijke inleiding bezorgt, ziet de ander aanleiding hem van een mythe tot ordinaire sterveling te degraderen. De ideeën van Van Basten zouden het niveau van die van de reguliere UEFA en FIFA bestuurders niet overstijgen, zo luidde de mening van de criticaster. Zo anders bleek de realiteit tijdens het werkbezoek van beroepsbestuurder Platini aan de Arena. Gevraagd naar zijn mening over de innovatieve ideeën van Van Basten, greep Platini de gelegenheid te baat te melden dat Van Basten zich beter kan beperken tot het voetbal.

Wedstrijdbelasting

Van Basten zijn ideeën werden ingegeven door de wens om te komen tot een schone en eerlijke sport. Of het voorkomen en tegengaan van doping Van Basten eveneens voor de geest stond toen hij dacht aan schoon en eerlijk, is niet duidelijk. Dat neemt echter niet weg dat enkele van zijn ideeën ook vanuit deze optiek hout snijden. Van Basten opteert voor twee maal 35 minuten zuivere speeltijd met meer rustmomenten door onder andere het invoeren van time-out en het beoordelen van spelsituaties met behulp van technische ondersteuning. Naar de mening van Van Basten dienen nationale ploegen tenminste zes weken de gelegenheid te hebben zich voor te bereiden op een WK, zodat ook 's werelds beste spelers fit op het toernooi kunnen verschijnen. Hiertoe zal de Champions League finale reeds in april dienen te worden gespeeld en dienen de hoogste afdelingen van de nationale competities maximaal zestien clubs te omvatten. Het terugschroeven van de fysieke belasting strekt vanuit het perspectief van anti-dopingbeleid tot aanbeveling. Meer rust voor de spelers komt het voetbal ten goede en

doet de eventuele vraag naar doping verstommen, "Het gaat niet om méér, maar om betere wedstrijden". Hulde!

Commercie

"Nee, geen veranderingen en zeker niet minder!" is een veel gehoorde mening wanneer de commerciële belangen van de hedendaagse sport ter sprake komen. De commercie wil immers alleen maar meer van al dat moois. De vraag is echter of het nog steeds mooi blijft als het steeds maar meer wordt. Mark McCormack, oprichter van de International Management Group (IMG) en pionier van de wereldwijde sportmarketing, heeft daar hele duidelijke ideeën over. Deze sportmarketing goeroe vraagt zich af waarom het allemaal zo lang moet duren met dat voetbal. Waarom geen zes blokken van elk een kwartier met telkens twee minuten pauze, waarin spelers uitrusten, coaches aanwijzingen geven en de televisie commercials uitzendt? De vermoedingsfactor wordt zo goed als uitgeschakeld, waardoor ook het spel attractiever wordt. Slecht voor de commercie? Naar mening van McCormack kunnen clubs op deze wijze miljoenen euro's extra tegemoet zien.

Sportief & Slagvaardig

Om te komen tot een schone(re) sport dient er naast het terugschroeven van de belasting van sporters gewerkt te worden aan de geloofwaardigheid, beeldvorming en controles. Lange dopinglijsten en moeilijk uit te leggen sancties doen afbreuk aan de geloofwaardigheid van het anti-dopingbeleid waardoor draagvlak voor het beleid zal afnemen. Voorlichting kan niet meer volstaan met het uitleggen van lijsten en procedures, hoe zinvol ook. Om effectief te zijn zal voorlichting gericht moeten werken aan de beeldvorming over

doping. Echte kampioenen presteren zelf! Controles blijven een cruciale rol spelen. Nieuwe ontwikkelingen zoals het afnemen van bloedmonsters en het inzetten van targetcontroles zullen mogelijk maken dat het rechtlijnige "des te meer, des te beter" wordt doorbroken in het voordeel van de effectiviteit. Deze facetten komen uitgebreid terug in "Sportief en Slagvaardig", NeCeDo's strategische beleidsplan voor de aankomende jaren om te komen tot een dopingvrije sportcultuur in Nederland. Een doel dat het waard is om voor te knokken. En als één van de middelen om dit doel te bereiken, het terugschroeven van de belasting, goed is voor én de sport, én de kassa én het anti-dopingbeleid... waarom zal je dan in hemelsnaam het hoofd in de schoot leggen onder het motto we drinken een glas, we doen een plas en alles bleef zoals het was?

De laatste IOC-dopinglijst

Op 1 januari 2003 is de herziene dopinglijst van het Internationaal Olympisch Comité (IOC) van kracht geworden. Dit was de laatste keer dat het IOC verantwoordelijk is geweest voor het opstellen van de lijst. Vanaf 2004 zal het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA) hier volledige verantwoordelijkheid voor gaan dragen. Op de nieuwe dopinglijst staan niet veel wijzigingen vergeleken met de vorige dopinglijst (september 2001). De belangrijkste verandering is de toevoeging van genetische doping aan de lijst.

De belangrijkste verandering die op de huidige IOC-dopinglijst is doorgevoerd is de toevoeging van genetische doping aan de lijst. Met genetische doping wordt bedoeld het manipuleren van die genen, genetische bouwstenen of genetische cellen, die de sportprestatie kunnen verbeteren. Alhoewel genetische doping op dit moment nog erg ver weg lijkt, wordt hiermee het signaal afgegeven dat er serieus gezocht zal worden naar oplossingen om deze eventuele nieuwe vorm van doping het hoofd te bieden.

De Nederlandse vertaling van de IOC-dopinglijst kunt u terugvinden op onze website, www.necedo.nl. Hier treft u ook een lijst van toegestane geneesmiddelen aan. Het NeCeDo heeft tevens nieuw voorlichtingsmateriaal ontwikkeld (folder IOC-dopinglijst, folder dopingcontroleprocedure en de dopingwaaier), die u vanaf half januari kunt bestellen bij de beleidsmedewerkers topsport van het NeCeDo, Penelope Di Lella (010 201 01 54) of Maurice Leuser (010 201 01 57).

Vervolg van pag. 1

verschillende zaken te maken. 'Allereerst met de macht van het getal. Als onderzoek aantoonde dat 20.000 mensen doping gebruiken, dan klinkt dat imposant. En lijkt het dopingprobleem groter dan in alle andere sporten. Maar dat is vertekend, omdat vrijwel alle andere sporten minder beoefenaars kennen. Het gaat om een groep die niet in de gewone fitness- en healthcentra komt, maar die zich meer met bodybuilding bezighoudt. Helaas kunnen de media niet nuanceren. Sterker: ze doen graag mee met de stigmatisering. Slecht nieuws haalt nu eenmaal gemakkelijker en vaker de kranten en televisie dan goed nieuws. Daar is onze branche dan ook de dupe van.' Maar ook de politiek helpt mee het dopingstempel te drukken op de fitness. Buitelaar herinnert zich het laatste debat in de Tweede Kamer over doping in de breedtesport, waarbij ook weer het beschuldigende vingertje richting fitnessbranche ging. 'Je zou bijna denken dat kamerlid Atsma, tevens voorzitter van de nationale wielerbond, dat deed om de aandacht van de dopingproblemen in de wielersport af te leiden. Maar het kwaad is voor onze branche dan al geschied.'

Anti-dopingreglement

Chris Buitelaar wil dus graag in de media terugzien dat fitness en doping helemaal geen innige relatie hebben. Dat wil de branche ook niet. 'De ongeveer 400 fitnesscentra die bij Fit!vak zijn aangesloten, onderschrijven allemaal een reglement dat dopinggebruik en de verkoop ervan verbiedt. Mochten de centra de hand daarmee lichten, dan worden ze geroeyeerd.' Anders dan de buitenwereld vermoedt, is doping absoluut geen item waarmee instructeurs nieuwe leden confronteren. De sportondernemers willen volgens Buitelaar van dat beeld af. 'Ze hebben er al moeite mee dat ze als lid van Fit!vak een bord hebben hangen waarop staat dat ze een anti-dopingreglement hanteren. De branche beveelt dat aan om de klant vertrouwen te geven, maar zo'n bord bevestigt het probleem. Bij een atletiekclub, een wielervereniging of een schaatsclub zie je dergelijke borden namelijk niet!'

Samenwerken met NeCeDo

Toch steekt de branche de kop niet in het zand, 20.000 gebruikers is een getal dat je niet kunt ontkennen. Bovendien bestaat het gevaar dat mensen die nieuwsgierig zijn naar het effect of te lang

moeten wachten op meer spiermassa óók gaan gebruiken. Daarom werkt Fit!vak waar mogelijk samen met het NeCeDo. Buitelaar: 'In allerlei publicaties over het project Lijf, Sport en Middelen vragen we of het NeCeDo objectieve informatie wil schrijven over dopinggebruik. En dat gebeurt ook bij het vervaardigen van cursusmateriaal voor instructeurs van onze fitnesscentra. Natuurlijk moeten zij ervan op de hoogte zijn. De instructeurs moeten precies weten hoe te handelen wanneer een bezoeker om een dopingkuur vraagt: afraden en wijzen op de gevaren en vertellen dat het in hun instelling niet mag. En als ze zien dat de bezoeker niet van zijn standpunt af te brengen is, dan doorverwijzen naar het NeCeDo. Dáár zitten de dopingexperts.' Overigens beseft Buitelaar dat met het wegsturen van potentiële dopinggebruikers de kans bestaat dat ze op eigen houtje ondergronds gaan. Met alle gevolgen van dien. 'Helaas is al vaak gebleken dat dopinggebruik blijvende schade veroorzaakt en zelfs dodelijk kan zijn. Juist daarom vind ik dat je als eigenaar van een fitnesscentrum op geen enkele wijze aan 'gecontroleerd' dopinggebruik moet meewerken.. Begin je daaraan, dan begeef je

je op een hellend vlak. Doping is gevaarlijk, net als roken. Punt.'

Voedingssupplementen

Heel wat sporters die via fitness hun lichaam willen ontwikkelen, proberen ook met behulp van voedingspreparaten sneller resultaat te boeken. Chris Buitelaar is er geen voorstander van. 'Mensen die gezond en evenwichtig eten, hebben geen preparaten nodig. Bovendien lopen ze het gevaar dat ze via de preparaten toch dopinggeduide middelen binnen krijgen. Er zijn nogal wat preparaten die pro-hormonen bevatten of met dopingresten vervuild zijn.' Buitelaar zou het liefst een keurmerk hebben voor alle voedings-supplementen. 'Dat moet dan aangeven dat de producten het resultaat opleveren wat het etiket zegt, en ze mogen uiteraard geen schadelijke stoffen bevatten. Nu is het nog altijd gissen. Kijk maar naar de nandrolon-affaires van Frank de Boer, Edgar Davids en Jaap Stam. Die wisten niet wat er in de voedings-supplementen zat die ze hebben genomen. Je hebt de gevolgen kunnen zien. Zolang er geen lijst is van goedgekeurde voedings-supplementen zou ik zeggen: "gebruik en verkoop ze niet."'

Wie zaait... zal oogsten

Eind oktober verscheen het onderzoeksrapport "Doping in de breedtesport" (zie ook elders in de Receptor). Uit dit onderzoek blijkt dat trainers in de verenigings-sport graag meer informatie willen over doping, zodat zij hun sporters beter kunnen informeren. De roep om informatie was ook al gebleken uit een vorig jaar gehouden onderzoek naar sportmedische zorg bij sportclubs. Een belangrijke bron van informatie voor trainers bleek de trainersopleiding te zijn. Wat voor de zogenaamde georganiseerde breedtesport geldt is hoogstwaarschijnlijk ook van toepassing op de fitnessbranche. Vanuit het programma Lijf, Sport & Middelen (LSM) wordt daarom gewerkt aan informatie over doping in diverse fitnessopleidingen.

Fitnessopleidingen in Nederland

Als men in het Nederlandse fitnessland kijkt naar de diverse opleidingen die er bestaan dan valt meteen op dat er een groot, maar onoverzichtelijk aanbod is. Er bestaan verscheidene opleidingen voor fitness, aerobics, management, etc. We richten ons hier op fitness. Indien men met een diploma aan de slag wil bij één van de plusminus 1.500 fitnesscentra, dan kan men dat onder meer doen via het CIOS (Centraal Instituut Opleiding Sportleiders). Er zijn vijf CIOS-sen in Nederland, namelijk in Arnhem, Haarlem, Heerenveen, Goes en Sittard. Vanaf augustus 2002 is er een keuze uit 3 niveaus, namelijk niveau 2, 3 of 4 die evenzoveel jaren duren. Er wordt respectievelijk opgeleid tot begeleider, leider of coördinator op het terrein van sport en bewegen. Daarbij kan de student onder meer kiezen voor het hoofdvak fitness.

De algemene naam voor CIOS is tegenwoordig MDGO-SB en staat voor Middelbaar Dienstverlenings- en Gezondheidszorg Onderwijs "Sport en Bewegen". Naast de vijf CIOS-sen kan men ook een MDGO-SB opleiding volgen aan de vele,

diverse ROC's (Regionale Opleidings Centrum) in Nederland.

Ook de fitnessondernemersvereniging Fit!vak auspiciëert fitnessopleidingen. Deze opleidingen zijn rijkserkend. Ook hier bestaan voor fitness drie niveaus: fitnessstrainer A, fitnessstrainer B en manager fitness. Deze opleidingen kunnen op diverse plaatsen in Nederland – meestal in het weekend – gevolgd worden. Hoewel de opleidingen decentraal worden gegeven bij diverse fitnesscentra worden het cursusmateriaal en de examens centraal door Fit!vak geregeld. Naast deze "hoofdstromen" in fitnessopleidingen bestaan er diverse scholingen en bijscholingen bij andere fitness- en kracht-sport(organisaties) en bedrijven in de fitnessbranche.

CIOS: van gastles tot lespakket

LSM is al enige tijd bij de diverse CIOS-opleidingen betrokken. In het begin was het vooral nog een incidentele gastles, maar tegenwoordig is een 2 uur durend gastcollege een vast onderdeel van het hoofdkeuzevak fitness. Alle gastcolleges worden iedere keer schriftelijk

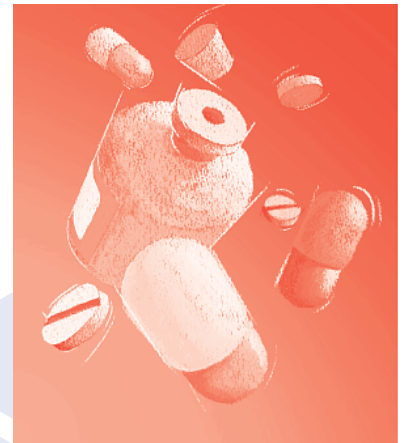
geëvalueerd en op basis daarvan steeds verbeterd en verfijnd. Momenteel wordt aan een lespakket gewerkt waaruit de CIOS-sen als het ware kunnen kiezen. Het doel vanuit LSM is wel dat er op alle CIOS-sen een hoeveelheid basisinformatie wordt aangeboden, maar de vorm en de hoeveelheid is de keuze van het CIOS zelf. Men kan schriftelijk materiaal aanbieden, diverse opdrachten geven, een video laten zien met erna een discussie, etcetera. Vanuit LSM bestaat ook de mogelijkheid tentamenvragen aan te bieden en wordt zorggedragen voor het actueel houden van het lesmateriaal.

Fit!vak-opleidingen

Op dit moment zijn met Fit!vak afspraken gemaakt om structureel aandacht te schenken aan de dopingproblematiek binnen de fitnessopleidingen. Fit!vak heeft duidelijk stelling genomen tegen doping en beseft ook dat goede voorlichting belangrijk is. Toekomstige fitnessinstructeurs dienen een bepaalde hoeveelheid kennis te bezitten over doping, moeten zich er een mening over kunnen vormen en dienen ook vaardigheden te bezitten om gebruik te herkennen en daarmee om te gaan. De aandacht voor doping zou zich niet alleen dienen te richten op de recreant die snel een mooi lijf wil. Ook topsporters (in spé) zijn regelmatig in fitnesscentra te vinden voor aanvullende krachttraining. De fitnessinstructeur dient daarom zowel kennis te hebben van de IOC-lijst als over het grijze gebied tussen voedingssupplementen en doping.

Werken aan kwaliteit

Los van de informatie over het onder-

LIJF, SPORT
& MIDDELEN

werp doping zelf, met een goede fitnessopleiding wordt aan kwaliteit gewerkt. En kwaliteit van het sportaanbod leidt ook tot dopingpreventie. Wanneer instructeurs goed op de hoogte zijn van optimale trainings- en voedingsmethoden zullen sporters steeds progressie blijven maken en hun doelen behalen. Hierdoor is de kans kleiner dat men naar ongezonde alternatieven grijpt. Naast hoogstaande initiële opleidingen zou ook een vakvereniging van fitnessinstructeurs een stap in de goede richting zijn. In het buitenland zijn die allang bekend. Een voorbeeld is de National Strength and Conditioning Association (NSCA) in de Verenigde Staten. Deze vakvereniging zou kunnen zorgdragen voor regelmatige bijscholingen en wellicht een licentiesysteem. Bij het werken aan kwaliteit gaan terugdringing van doping en een beter aanbod en imago van de fitnessbranche hand in hand.

Doping in georganiseerde breedtesport geen sportbreed probleem

De omvang van het dopinggebruik in de Nederlandse georganiseerde breedtesport is niet alarmerend. Dit blijkt uit een onderzoek van het WJH Mulier Instituut, uitgevoerd in opdracht van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo). Het huidige gebruik (gebruikt in de afgelopen 12 maanden) ligt tussen de 0% en 3%. Het "lifetime" gebruik (ooit gebruikt) ligt tussen de 0% en 6%. Uit het onderzoek blijkt dat het dopinggebruik onder wedstrijdkracht-sporters wel speciale aandacht rechtvaardigt. Ook bestaat er over de gehele breedtesport bekeken een duidelijke behoefte aan meer voorlichting over het onderwerp doping.

Aanleiding

De wens om een onderzoek te doen naar dopinggebruik in de breedtesport bestond al langer. De afgelopen jaren kreeg het NeCeDo signalen dat dopinggebruik niet alleen beperkt is tot topsporters en sporters in sportscholen en fitnesscentra. Ook de wedstrijd-sporters die (nog) niet de topsportstatus hebben bereikt komen soms met doping in aanraking. Deze signalen bereikten ons onder andere via vragen aan de Doping Infolijn. Ook werd in de Tweede Kamer een aantal malen gevraagd om meer duidelijkheid over een eventueel dopingprobleem in de georganiseerde breedtesport. Om te bepalen of deze signalen slechts incidenten waren of dat er daadwerkelijk een dopingprobleem was ontstaan in de breedtesport, heeft het NeCeDo onderzoek laten verrichten door het WJH Mulier Instituut. Het onderzoek werd begeleid door een stuurgroep

waarin naast het NeCeDo ook vertegenwoordigers waren opgenomen van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, NOC*NSF en de International Health Foundation. Deze partijen droegen ook financieel bij aan het onderzoek.

Opzet onderzoek

Om een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen van het onderwerp "doping in de breedtesport" werden meerdere groepen mensen geënquêteerd. In eerste instantie werd door middel van interviews met en enquêtes bij mensen uit de begeleidingssfeer van breedtesporters een algemeen beeld geschetst van het mogelijke dopinggebruik bij deze groep wedstrijd-sporters. Het belangrijkste deel van het onderzoek bestond uit een enquête onder 723 sporters – uit zes verschillende sporttakken – die alle lid waren van een vereniging, die op haar beurt was aange-

sloten bij NOC*NSF (dit was gekozen als definitie van "georganiseerde breedtesport"). Deze sporters vertegenwoordigden zowel individuele sporten als teamsporten. De vier individuele sporten waren geselecteerd op basis van dopinggevoeligheid zoals uit de eerste fase van het onderzoek naar voren was gekomen. De twee teamsporten zijn toegevoegd vanwege het teamaspect. Binnen al deze sporttakken werden alleen sporters geënquêteerd die op het hoogste amateurniveau acteerden. Door de selectie van sporten en sportniveau werd gezocht naar een bovengrens in de mate van dopinggebruik.

Uitkomsten

Op basis van de uitkomsten van de enquête kan gesteld worden dat het huidige gebruik (gebruikt in de afgelopen 12 maanden) tussen de 0% en 3% ligt terwijl het "lifetime" gebruik (ooit gebruikt) tussen de 0% en 6% ligt. Deze getallen zijn gebaseerd op het gebruik van evidente dopinggeduide stoffen, wat betekent dat het gebruik van cafeïne, alcohol en marihuana buiten beschouwing is gelaten. Indien deze stoffen wel worden meegenomen stijgen de voornoemde percentages tot 9% (huidig gebruik) en 14% (lifetime). Bij de wedstrijdkracht-sporters lagen

deze percentages ongeveer twee keer zo hoog.

De gevonden cijfers hebben betrekking op intentioneel dopinggebruik; dat wil zeggen dat de sporters de middelen bewust namen om hun sportprestatie te verbeteren. Een opvallende uitkomst was de eensgezindheid waarmee de mensen in en om de breedtesport aangaven meer voorlichting te wensen over dopinggeduide middelen. Een ruime meerderheid van alle geënquêteerden (sportartsen, trainers, hulp- en zorgverleners en de sporters zelf) sprak deze wens uit.

Uit het onderzoek blijkt dat over de gehele georganiseerde breedtesport bekeken dopinggebruik geen groot probleem is. De resultaten legitimeren wel speciale aandacht voor in ieder geval de kracht-sport. Om aan de algemene roep om meer voorlichting over doping te voldoen, kan worden gedacht aan een bredere inzet van de reeds bestaande Doping Infolijn van het NeCeDo en het opnemen van het onderwerp doping in de opleidingen van trainers en coaches. Het NeCeDo zal in samenspraak met het Ministerie van VWS, NOC*NSF, de sportbonden, trainers, coaches en andere betrokkenen hier concrete invulling aan geven.

Verslag Anti-Doping Workshop

Op 26 november 2002 organiseerde het NeCeDo op Papendal een Workshop voor de Nederlandse sportbonden. Centraal stond een drietal actuele ontwikkelingen: de World Anti-Doping Code, het aantonen van dopinggebruik in bloed en de kwaliteitsimpuls die gegeven gaat worden aan de dopingreglementering. Nadat de 57 vertegenwoordigers van de bonden in drie presentaties over deze onderwerpen waren voorgelicht, was er ruimte voor discussie.

World Anti-Doping Code

De eerste presentatie werd gegeven door Maurice Leeser (beleidsmedewerker topsport) en had als onderwerp de World Anti-Doping Code (WADC), die vanaf maart 2003 zijn definitieve vorm zal kennen. Na een korte uitleg over de structuur van de Code, werd stilgestaan bij de inhoud en totstandkoming van het document. De sportbonden kunnen daar in samenwerking met het NeCeDo en NOC*NSF of via de Internationale Federatie nu nog invloed op uitoefenen.

Daarom werd aan de volgende specifieke zaken aandacht besteed:

- Er zal waarschijnlijk één uniforme dopinglijst komen voor alle sporten. In de lijst zal een 'Health & Safety'-categorie zijn ingebouwd. Deze categorie geeft een opsomming van stoffen die niet als dopinggeduide stoffen worden aangemerkt, maar die wel op de lijst geplaatst worden. Sportbonden krijgen zo toch de mogelijkheid hierop te sanctioneren. Tijdens de discussie bleek dat de bonden geen voorstander zijn van de invoering van deze categorie.
- De vraag of op de dopinglijst stoffen moeten worden opgenomen omdat ze 'contrary to the spirit of sport' zijn. Geconcludeerd kon worden dat de Nederlandse

sport er geen voorstander van is deze subjectieve factor op de lijst mee te nemen.

- De Code gaat er in beginsel vanuit dat een sporter die positief is getest ook een dopingovertreding heeft begaan. Dat daarbij maar in beperkte mate met bijzondere omstandigheden rekening zal worden gehouden, kon niet op veel steun van de aanwezigen rekenen.
- Ook het concept, om in de Code het in bezit hebben van verboden stoffen of een poging tot het gebruik daarvan strafbaar te stellen, vond bij de toehoorders weinig tot geen navolging. Hoewel het huidige voorstel voor de Code daarin niet mee lijkt te gaan, klomk vanuit de bonden het aloude adagium "innocent until proven guilty".
- Het hanteren van een verjaringstermijn. Uit de overwegend negatieve reacties kwam naar voren, dat de bonden het niet eens zijn met het opleggen van straffen met terugwerkende kracht.
- De invloed van de Nederlandse sport op de besluitvorming ten aanzien van de Code. Die is volgens de bonden onvoldoende. Op internationaal niveau is meer nationale vertegenwoordiging nodig.

bruikbaar als middel voor gezondheidscontroles. Sommige bloedwaarden, die het gevolg kunnen zijn van dopinggebruik, vormen een bedreiging voor de gezondheid. Bonden kunnen eventueel overgaan tot het opleggen van maatregelen bij te hoge waarden. Zo kunnen deze controles een remmende werking hebben op het gebruik van dopinggeduide stoffen en zo excessen helpen voorkomen. Om die reden kunnen gezondheidscontroles als complementair aan dopingcontroles worden gezien.

Uit de presentatie kwam duidelijk naar voren dat alvorens een bond besluit bloedmonsters in te voeren, dit reglementair goed ingekaderd moet worden. Die noodzaak wordt ook gevoeld in de Nederlandse sport, zo bleek tijdens de discussie. Bij de bonden speelt bijvoorbeeld de privacy van sporters een grote rol en de vrijheid die zij hebben om al dan niet mee te werken.

Dopingreglementering

Het derde onderwerp van deze workshop betrof het project genaamd "Kwaliteitsimpuls Dopingreglementering" en werd gepresenteerd door Steven Teitler (beleidsmedewerker juridische zaken). Door verschillende ontwikkelingen in binnen- en buitenland en met het oog op de WADC, is het belangrijk om bij alle Nederlandse sportbonden de dopingreglementen te actualiseren. Het NeCeDo gaat, in opdracht van NOC*NSF, samenwerken met de bonden om dit tot een geslaagd project te maken. Het doel van het project is enerzijds het verbeteren van de kwaliteit van de dopingreglementen, en anderzijds meer harmonisatie in reglementering tussen de diverse bonden. Om dit te bereiken zullen kwaliteitscriteria worden geformuleerd die toepasbaar zijn bij alle bonden. Ook zal aan de hand van die criteria een nieuw concept-dopingreglement worden opgesteld. Voor het vaststellen van de criteria is het dan ook wenselijk dat de bonden hun wensen en bezwaren zoveel mogelijk kenbaar maken.

Na afloop van de Workshop bleek uit de reacties, dat het NeCeDo met dit initiatief aan belangrijke vragen omtrent doping vanuit de sportbonden tegemoet heeft kunnen komen. Zeker ook omdat niet alle onderwerpen die bij de bonden in de belangstelling staan aan bod konden komen, werd aangedrongen op een volgende informatiebijeenkomst.

Hetteke Frima positief bevonden

Na de gebruikelijke controleprocedure is Hetteke Frima (26) per 1 oktober 2002 bij het NeCeDo in dienst getreden als juridisch medewerkster. Zij zal zich voornamelijk bezig gaan houden met het adviseren en ondersteunen van de sportbonden bij noodzakelijke verbeteringen in de dopingreglementering.

In het verleden was Frima nog zelf actief in de sport als vrijetijdsbesteding, inmiddels bestaat haar sportieve activiteit voornamelijk uit het fanatiek volgen van de prestaties van de huidige topsporters. Haar grote interesse in sport bewoog haar ertoe om tijdens haar rechtenstudie, die zij in 2002 aan de Universiteit Leiden afrondde, het vak Sport en Recht te volgen aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Voor haar afstudeerscriptie "De Euroleague en het Europese mededingingsrecht" deed zij een onderzoek naar de (juridische) mogelijkheden om in het Europese topvoetbal een Europese competitie op te richten. Met deze scriptie won zij in 2002 de Rabobank Scriptie-

prijs van de Vereniging voor Sport en Recht.

In haar functie als juridisch medewerkster zal Frima zich gaan toeleggen op de verbetering en actualisering van de dopingreglementen bij de Nederlandse topsportbonden. De huidige reglementering vereist de nodige aanpassingen en wijzigingen om te komen tot meer eenheid en kwaliteit in dopingregelgeving. Daarnaast zal de komst van de World Anti-Doping Code in 2003 niet zonder gevolgen zijn voor de dopingreglementering in Nederland. Met het aannemen van Hetteke Frima hoopt het NeCeDo tegemoet te komen aan de toenemende behoefte vanuit de bonden aan ondersteuning bij deze wijzigingen op dopinggebied.

Bloed

In de presentatie "Bloed en Doping" door Olivier de Hon (wetenschappelijk beleidsmedewerker), stond de vraag centraal in hoeverre het mogelijk en wenselijk is de huidige dopingcontroleprocedure, waarbij urine wordt afgenomen, uit te breiden met het afnemen van bloed. Met name werd aandacht besteed aan de meerwaarde van het gebruik van bloed boven urine. Dat heeft namelijk ook weer gevolgen voor de belangenafweging die moet worden gemaakt tussen de rechten van de sporter enerzijds en de rechten van de sportbond anderzijds. Voorop staat dat het invoeren van bloedcontroles noodzakelijk en proportioneel moet zijn.

Conclusies:

- Het gebruik van de meeste verboden stoffen is aantoonbaar in urine. In de huidige situatie wordt nog geen methode gehanteerd die het mogelijk maakt om het gebruik van doping door middel van bloedanalyses aan te tonen. Toch is op dit moment een aantal dopinggeduide stoffen bekend, waarvan gebruik wél in bloed is aan te tonen en niet in urine. Dat de hertoe gebruikte detectiemethoden nog niet in de praktijk worden gebruikt, neemt niet weg dat het de verwachting is dat dit in de nabije toekomst zal veranderen.
- Momenteel zijn bloedanalyses wel al

Colofon

Receptor is een uitgave van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) om haar partners en relaties te informeren over doping. Informatie uit Receptor mag door derden worden gebruikt. Bij overname van artikelen dient bronvermelding plaats te vinden.

Hoofd- en eindredactie: Penelope Di Lella
Aan deze uitgave werkten mee:
Rens van Kleij, Frans Stoele,
Jan Brouwer de Koning,
Steven Teitler, Bart Coumans,
Olivier De Hon
en Maurice Leeser
met dank aan Chris Buitelaar
Uitgeverij: Arko Sports Media
Fotografie: Pardon fotografie
Vormgeving, lay-out en druk:
Lindenbaum Grafimedia

Redactieadres: NeCeDo
T.a.v. de redactie van Receptor
Postbus 5014
2900 EA Capelle aan den IJssel
tel: 010 2010150
fax: 010 2010159
info@necedo.nl
www.necedo.nl

ISSN: 1566-1814